

Arhiivfond

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

MEIE

NOOR TÖÖLINE

Töölisnoorsoo kuukiri

Nr. 1—2

Toimetuse ja talituse aadress: Tallinnas, Waksali p. 8
Telefon 11-02 ja 13-01

Nr. 1—2

ARHIIV-
RAAMATUKOGU
H. LEOKE

Märts 1924.

ARHIIV-
RAAMATUKOGU
H. LEOKE

Seltsimees

Lenin on surnud. Meie ei näe kunagi enam seda määratu suurt otsaesist, seda imeilust pead, millest kõigele poole rewolutsiooniline energia välja woolas, neid elavaid, läbitungiwaid, tähelepanelikke silmi, neid kõwasid, wõimsaid käsi, kogu seda kindlat, walatud kuju, mis seisib kahe inimesoo arenemise ajajärgu wahejoonel. Nagu oleks ära lagunenu proletaarilise mõistuse, tahte, tunde keskjaam, kust need nägemata wooludena edasi walgusid mööda miljoneid juhesid kõigisse maakera äärtesse, kus tuksubad tööliste südamed, kus haamer walmistab suure klassiteadwuse, kus teritatakse ta wabastuswõitluse sõjariistu.

Armas! Unustama! Suur!

Seltsimees Lenin oli ja jääb aastasadade wäljel ainsaks ja kõrdumatuks.

Loodus ja ajalugu sõlmisid temas sõlme määratusuurest mõistusest, üliinimlikust tahtest, isiklikust mehisusest ja sellest haruldasest inimesusest, mis omane ainult ärawalitutele. Ja need ühendatud jõud andsid meile Wladimir Iljitshi suurwaimu.

Seltsimees Lenin oli kõige pealt juht; niisugune juht, keda ajalugu kingib inimsoole üks kord aastasadade jooksul, kellede nimede järel pärast arwatakse ajajärkusid. Ta oli suurem hulka de organisaator. Nagu hiiglane sammus ta rahwawoolu eel, juhtides selle liikumist, luues lugematutest inimeste üksustest distsiplineeritud tööwäge, wisates teda wõitlusesse, purustades wastast, taltsutades loodusjõulist liikumist, walgustades oma wägewa mõistuse helgiheitjaga nii otsekoheseid teid, kui ka pimedaid

urkaid ringkäikudel, kus tuleb kõlada lihtsate tööliste ridade ühetasasel sammumisel mässawate punaste lippudega.

Mis tegi Leninit niisugusks geniaalseks miljoniliste hulkade tahtmise awaldaajaks?

Kõige esinalt tema haruldane hulkade nõuete tabamine. Leninil oli nagu tundmatu kuues meel, mis tal võimaldas terawa kõrwaga kuulata, kuidas maa all rohi kaswab, kuidas jooksewad ja wulisewad maa-alused ojakesed, missugused mõlgutused, missugused mõtted liiguwad kogu maa lugematute poegade ja tütarde peades. Tema oskas paremini kui ükski teine kuulata. Ta kuulas kannatlikult ja tähelepanelikult wana sõjawäe soldatit, talupoega kaugelt rajamaalt, töolist-metallisti. Juhulise kõne järele külaeidega arwas ta ära talurahwa südame-uksumise. Tööliste küsimuse järele miitingul nägi ja tundis ta, missugusel wiisil liiguwad tööliklassi mõtted. Igast inimesest kiskus tema wälja mingil, ainult temale omasel wiisil tuhanded niidid, kogu ühiskondliste sidemete, keeruliste ühenduste ja sõlmede kera, ja tema silmade ees seisis miljonite elu jutt, klasside wahekordade pilt kogu ääretul maal. Leninil oli iseäraline and kõneleda inimestega, ligineda inimestele nõnda lähedale, nõnda omaselt, et nad tema juure tulid kõigi oma kahtlustega, häadega, nõuetega. Igatihega leidis Lenin ühise keele. Wihates kogu oma wägewa hingega tööliklassi waenlasi, lahku minnes neist järsult, otsustawalt, kahtlemata, oskas Lenin selgitada, kannatlikult lahendada „omade“, wõitlewa töörahwa kahtlusi. Sellepärast oli Lenin niisuguse erandlise armastuse osaline. Ta awaldas imenõju inimeste peale. Nad läksid tema juure — ei mitte kui ülema, olgu kas wõi proletarse wäeülema juure, waid nagu parema sõbra, seltsimehe, truima, targema, osawama nõuandja juure. Ja ta liitis inimesi oma ümber niisuguse tsemendiga, mida ükski jõud ei suutnud purustada.

Waewalt küll wõib ajaloos leida teist niisugust juhti, kes oleks olnud nõnda armastatud oma lähematest kaaswõitlejatest. Neil oli Le-

nini wastu mingi iseäraline tunne. Nad just armastasid teda. Mitte ainult ei hinnanud ta wägewat peaaparaati ja ta raudset kätt. Ei. Ta kõitis inimesi seesmiste niidikeste läbi, ta oli lähedane, kallis. Ta oli sõna täielikus mõttes seltsimees — suur sõna, mille päralt tulewik. Niisugused on kord tulewikus wahekorrad kõigi inimeste wahel . . .

See kõige suurem lihtsus oli Lenini poliitika põhijooneks.

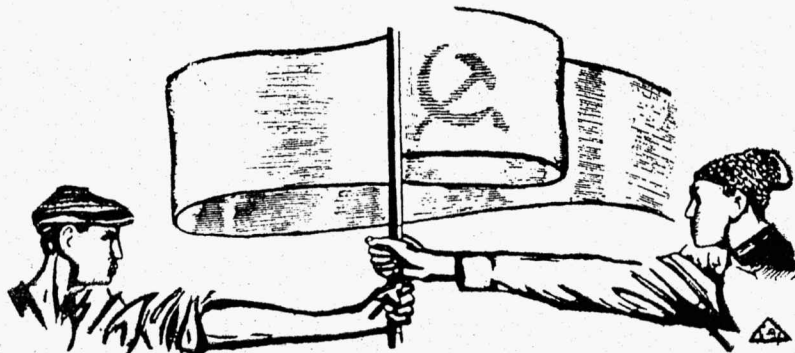
See ei ole naiiwsete inimeste lihtsus. See on nimelt suurwaimu lihtsus. Ta leidis lihtsad sõnad, lihtsad loosungid, lihtsad otsused kõige keerulisemate ülesannete jaoks. Miski polnud Leninile nii wõõras, kui keerulised kõnekäänud, „endanäitamine“, targutamine. Ta wihkas kõike seda, ta hirwitas selle wana neetud paranduse üle, mis weel meie kohal ripub. Tema hindas tööd ja oli igasuguse tihise kõmu meeletu wastane.

Ja ühes sellega juhtis Lenin wõimsalt kogu parteid, aga niiviisi kõiki töötawaid kilhte. Ta oli diktaator selle sõna kõige paremas mõttes. Kuna ta endasse kogu elu woolud wõttis, ümber töötades oma imetuswäärilise mõistusega sadade ja tuhandete inimeste kogemusi, juhtis ta neid samal ajal mehisel käel enda järel, kui wõimukandja, kui autoriteet, kui wägew juht. Kunagi ei püüdnud ta sarnane olla tahajääjatele, ta ei „registreerinud“ passiivselt sündmusi. Ta wõis wastuwoolu minna kogu oma suure loomjõuga. Niisugune peabki olema tõelik hulkade juht.

Seltsimees Lenin läks meie juurest ära alaliseks. Läks ära igawesti. Laseme siis nüüd kogu oma armastuse tema wastu saada osaks ta kallile lapsele, tema pärijale — meie wõitlewale organisatsioonile.

Olgu ta täis tema waimu, tema mõistust, tema tahtet, tema otsatut mehisust, tema ennastalgawat olekut tööliklassi asja eest. Igatiüks meist ja kõik üheskoos kuulutagu samati tähelepanelikult hulki, nagu seda oskas Lenin, — meie kõigi juht, meie õpetaja, meie armas, meie hindamata seltsimees.

N. Bucharin.

Noortööline, mida on sul õppida slm. Leniniilt

Karl Marks ja Friedrich Engels panid töölisklassile kindla teadusliku aluse. Lenin näitas tegelikult, kuidas töölisklass võidule jõuab.

Aga Lenin ei olnud suurwaim mitte ükski selle poolest, et oskas paremini kui ükski töölisjuhtmarksist need abinõud ja wiisid kätte näidata, kuidas kapitalistliku korra asemele luua kommunistlik ühiskond. Lenin oli suurem strateeg ja taktik — suurem sõjapidamise ja võitluswiisi tundja, kui kunagi tunnud ajalugu. Mitte ainult sellepärast, et ta seisis suuremate wägede eesotsas, kui on olnud ühelgi sõjamehel, — et ta mitte ükski 150 miljonilist Wene rahvast ei juhtinud kurnajate ja nende riikide wastu ning et kogu maailma kapitalistlikes riikides linna ega wabrikut pole, kus ei leiduks tema kommunistlisi sõdurid. Lenini oli marksistlik arusaamine ühiskonnast, klassiwõitluse jõududest ja proletaarsest taktikast — „kuuendaks meeleks.“ Seisukorra hindamisel ja pääsetee otsimisel raskest võitluses, kus paremad marksistid kahtlesid, tabas Lenin nagu loomusunniliselt õige joone ja näitas selle kätte teistele.

Lenin oli tegeliku töölisklassiwõitluse juht. Siin näitas ta muuseas niisuguseid waimuomadusi, ilma milledeta ta poleks suutnud seda hiiglatööd korda saata — üleilmlise proletaarse (kommunistlise) wäe loomises, koondamises ja selle võitluse juhtimises. Just neid Lenini isklikke omadusi peab iga noortööline tundma, kui tahab olla Lenini järelkäija ja õpilane — leninist.

Mitte kunagi pead kaotada ja abitult norgu jääda, waid edasi töötada! See oli wast üks suurematest Lenini iseloomu joontest. Pärast 1905. a. rewolutsiooni ärakäigistamist, kus tuhanded Wenemaa rewolutsionäärid, eestkätt muidugi haritlaste hulgast, kas otsekohe wäljaastumist kahetsesid wõi lootuse wõidu peale lähemal ajal kaotasid ja sellepärast ükskõikseks, passiwseks muutusid wõi paremaid aegu oodates „ideelisteks sotsialistideks“ (see on — nahahoidjateks) said, ei peatanud Lenin pilguksi uue töörahwa ülestõusu ettewalmistamiseks. „Oleme peksa saanud — nüüd tuleb edasi töötada!“ Ja need ei olnud paljad sõnad.

12-ne aasta wältes organiseeris, õpetas, kirjutas ta, otsis uusi teid, halastamata ümber hinnates wanu wäärtusi ja waateid ning arwustades enda ja teiste poolt tehtud wigu. Ta ei lasknud 1908.—10. aastate reaktsioonist segada oma sihikindlat töötamist proletaarse rewolutsiooni kasuks. Raudse tahtmisega hakkas ta uuesti purukslöödud liikumist koondama ja edasi arendama. Harwa oli mõni töölisajaleht

Wenemaal. Enamasti tuli kasutada wäljamaal ilmuwaid, Wenemaal keelatud häälekandjaid, milledest wähesed eksemplaarid ulatasid Wenemaal, ja siiski enamalt jaolt ainult suurematesse linnadesse. Kuid waatamata tagajärgede peale, mis pealiskaudselt ei näinud suured olewat, jätkas Lenin oma seltsimeestega ja õpilastega töötamist. Imperialistilise sõja ajal oli weel vähem wõimalusi ühenduse pidamiseks Wenemaa enamlaste parteiorganisatsioonidega ja kogu töölisklassiga; siiski ei peatanud Lenin, et selgitada kas wõi vähematelegi hulka dele seisukorda ja läbi kaaluda, mida tuleb teha enamlaste parteil rewolutsiooni korral, mille puhkemine kindel paistis.

Pärast juulikuu sündmusi 1917. aastal, kui enamlaste partei poolelti pöranda alla aeti, tuli Leniniil kord asuda Sestroretski lähedal mere saarekesel heinakuhjas, kuna teist kindlat salakorterit äkki puhkenud reaktsiooni pealetungimise silmapilgul ei leidunud. Siingi töötas Lenin edasi, kirjutades broshüüre ja kaastööd tehes ajalehtedele. Wõi mitu korda ei olnud esimestel aegadel nõukogude walitsuse seisukord enam kui kriitiline. 1919. aastal näituseks lähenes Denikin Moskwa, Judenitshi eelsalgad kipusid Peterburi eeslinna. Hirmusegadus oli laialistes hulkades maad wõtmas. Rewolutsiooni lõpp näis paratamata olewat. Kuid Lenin seisis esimesel kohal nende hulgas, kes raudselt kõige hädaohtlikumal minutil võitlust korraldasid.

Ikka edasi töötada! Selle hüüdsõna all on wiletsast tsaari Wenemaast saanud töörahwa hiiglane — Sotsialistlikkude Nõukogude Wabariikide Liit. Ja Lenin oli see, kes enam kui weerand aastasada ise seda sõna oma tegewusega ellu wiis ja tuhandeid ning sadasiid tuhandeid proletaarlasti samati tegema kihutas.

Ole wõitluses halastamata ka oma lähemate sõprade wastu, kus seda nõuab töörahwa asi, ent täna üheskoos eilase wastasega, kui see tahab wõitluses töörahwale kasu saata! Rääkimata töörahwa awalikkudest waenlastest, keda Lenin halastamata häbiposti naelutas, on wähe neid ta lähemaid seltsimehi ja kaastegelasi, kes tema käest poleks kõige kibedamat arwustust, wäljanaermist ja piitsutamist saanud wigade ja eksituste eest. Kuid seda tegi ta asja pärast, mitte minnes isiklikuks. Niipea kui wastuwaidlejad oma eksitusest aru said ja walmis olid ühiselt wõitlema, olid nad wõitlusseltsimehed.

Ära tee ise endale tonti! Lenin hindas iga senise tõekspidamise ja üldise arwamise

ümber, kui see käis klassiwõitluse loogika vastu. Tuletame ainult meele võitlust nõnda nimetatud pahempoolsete kommunistidega rahu asjus Saksamaaga 1918. aastal. Viimased pidasid seda äraandmiseks, et rewolutsioonilised marksistid kokku lepiwad imperialistidega; nad jutlustasid rewolutsioonilist sõda. Leninile oli algusest selge, et rahwahulgad rahu igatsevad ja et wana sõjawäega rewolutsioonilist sõda pidada ei saa; seks oli tarwis punast sõjawäge, mida siis weel polnud. Lenin nimetas „rewolutsioonilist sõjapidamist,“ millest n. n. pahempoolsed kommunistid kõnelesid, wehkimiseks papist möögaga. Mis takistab töörahwa walitsusel rahu tegemast imperialistidega, kui seda waja rewolutsiooni päästmiseks? Eelarwamine! Kust on see käsuõpetus wõetud, proletaariline walitsus ei wõi kokku leppida kurnajate walitsusega, et uueks võitluseks hinge tõmmata? Tööline wabrikus lõpetab nurjaläinud streigi, et soodsamates tingimistes uuesti võitlusse astuda. Miks ei wõi sama taktikat tarvitada töörahwa Wenemaa walitsus keisri walitsuse vastu? „Kui kanale kriidiga joon ümber tõmmata, ei julge ta ringist wälja minna. Teie teete ise endile niisuguse ringi, millest üle ei julge astuda.“ — Meie teame nüüd, et Brest-Litowski rahu Nõukogude Wenemaa päästis. Just niisama astus, Lenin, näituseks, senise neitsilik-süütu „proletaarlise“ waate vastu, kui tööliklassi diktatuuri toetamist talurahwa poolt tarwilikuks tunnistas, mis nüüdki sotsidele ebamarksistlik paistab, sest et Marx seda kuskil öelnud ei olla.

Ära kaitse kangekaelselt omi wigu, waid paranda neid, niipea kui eksitusest aru saad! Tark inimene on see, kes wäga suuri wigu ei tee ja need wõimalikult ruttu oskab ära parandada, ütles Lenin. Ja tegi nõnda. Kes N. Wenemaa walitsuse (seega lihtlasi kommunistlise partei keskkomitee) poliitikat tähele pani, see leidis, kuidas mõneski asjas pööre tehti. Näituseks püüdis nõukogudewalitsus weel 1918. aasta algul külas toetada ainult kõige kehwea talupoegade kihi peale. Kuid siis selgus, et „waeste talupoegade komiteedest“ peaks kõrwale jääma kõige suurem kiht ehk vähemalt suur kiht — kesktalunikke (selle sõna Wenemaa olude mõistes); ja mindi üle sellele, et ka keskkihti tööliste diktatuuri toetajaks wõita. „Sõjakommunismi“ (wabakauplemise keeld, talurahwa wilja jne., arwele wõtmine ja „ülejäägi“ ärawõtmine jne.)

sünnitas rahulolematust; sellelt asuti nõndanimetatud uuele majanduslisele poliitikale, mida näeme Nõukogude Wenemaal praegu. Need on ainult kaks suuremat näitust, kus Lenin ei häbenend teisele seisukohale asumast, kui paar kuud tagasi. Lenin on suure Wenemaa teinud mingiks katsejaamaks, püüdisid wiriseda kodanlased ja sotsid. See on õige niipalju, et Lenin ennenagemata võitluses kommunistliku korra eest abinõusid otsis, kuidas kõige suuremat edu saada, ilma et ta mingist surnud tähest wõi kord tehtud sammust kitsarinnaliselt ja kangekaelselt oleks minni pidanud.

ÕP! Wähemlased-sotsid püüdisid hirwitada juba 1905. a. Lenini propaganda üle, et tööliklass ühes talurahwaga peab riigiwõimu kodanluselt ja mõisnikkudelt oma kätte wõtma. Kuidas suudab waewalt kirjaoskaw tööline ja kirjaoskamata talupoeg walitseda? — küsisid nad. Õpib ära! oli Lenini wastuse mõte, kes oma geniaalsuses oskas mõista, missugused jõud töölishulkades peituwad. Kui 1917. aasta kewadel enamlaste partei konwerentsil keegi Uraali tööline üles astus ja seletas, et tuleb tööliste ja soldatite saadikute nõukogudes töötada, et walitsema õppida, plaksutas Lenin talle üksipäinis waljult käsi. Jah, õppida, ikka õppida, siis suudab midagi, mis näib wõimata. Õppige püüsi ja kuulipildujat tarvitama! Õppige ratsa sõitma! Õppige kodanlisi haritlasi tööle sundima! Õppige kauplema! Nii kordas Lenin, nagu silmapilk nõudis. Kes saab salata, et Wenemaa proletaarlaste õppimisel hiigla tagajärjed on olnud.

Ja — kõigi selle juures, kõige oma suuruse juures, mida õieti mõistab hinnata alles tulewik, oli Lenin lihtne proletaarlane. See lihtsalt riides ja tagasihoidlik seltsimees ei torganud silma koosolekul, rääkimata sellest, et ta hiilgawaid paraadisi ei armanastanud ja sinna peaaegu mitte kunagi ei ilmunud. Pisikeses toakeses, kus ainult paar tooli ja laud, algas ta 1917. a. sügisel Smolnõis nõukogude walitsuse juhtimist, töötades, puhates, koosolekuid pidades ja vastu wõttes seal nii töölist kui wäljamaade esitajaid, ja niisuguseks lihtsaks nii eluwiisis, kui läbikäimises jäi ta kogu aja.

Noorproletaarlane, tahad olla leninist, siis ei pea sa üksi mitte tundma Lenini õpetust; siis pead sa tundma Leninit ennast! Ja püüdma talle järele teha!
Leninist.

Aasta tormilist wõitlust

Aasta tormilist wõitlust töörahwa noorsoo mõistust mürgitava ollustega, ühiskondliste kih-tidega, aastasadasi sisse juurdunud orjalikkude waadetega, pappide pimestuse katsetega niisu-gaane okkaine wõitlustee lahutab meid eelmisest aastast, kus töötasime: kõrgel hoiame noorsoo wõitluslipu, puhta ja määrimata kui inimsoo wa-baduse sümboli!

Oleme seda täitnud.

Wastased on urisenud wihaselt: töölisnoor-sugu laseb ennast wedada Moskwa keti otsas. Eesti töölisnoorsugu asetakse kommunistlikkude koolipoiste ehitatud puuridesse.

Aga — demokraatliste noorherraide Käbi-nite, Juhansonite ja komp. ehitatud kuld puurid ei meelita noori ligi. Neist on alanud pagemine Miks? Need puurid on külmad ja kalgid, kuhu ükski noorsoolane wabatahtlikult kodu ei ehita. Seal puudub kodune tunne, wabadus; seal kägis-takse iga waba mõte, enesealgatus surmatakse keelu ja käskudega; seal jutlustakse tiigri armas-tusest ja ohwrimeelsusest ning ülistakse lamba wagadust, ent väljaspool puuri weristab tiiger oma wagasid tallekesi; seal kästakse isamaad armastada aga isamaa kõrgemaks ideaaliks kuulu-takse — äri sajatuhandete inimeste kurnamine ja petmine; seal kardetakse noorte isetegewust ja sea-takse ametisse feltweebleid. Küsige, miks puhub tuul wahest maruna, ent teine kord waikib, siis wastake ka miks noorsugu enam ei rahuldu ko-danlise isamaa poegade poolt korraldatud tem-butustega, miks kodanline noorsoo liikumine on kaotanud oma „sisulise wäärtuse“, miks töölis-noorsugu ainult kommunistlik liikumist pooldab ja miks kogu noorsoole „kommunistlikud puurid“ ikka ihaldawamateks asukohtadeks muutuvad.

Ümbritsew õhkkond matab hinge ja pigis-tab kõri.

Noorsugu ihaldab wabadust, protesteerib kui tahetakse lämmatada tärkawat elu.

Aastad weerewad aastate järele ja wõitlejate tähelepanu on köidetud silmapilgu huwide külge, silmapilgu nõuete kohaselt waadetakse, hinna-takse wõitlusi ja selles tormawas kiiruses justkui kaot aeg ning puudub wõimalus näha, missugu-se määratu tähtsusega sündmuste läwel me seisame ja milline sügaw pööre juba sündinud on inimsoo arenemises.

Tuletame meelde ainult mõnda tähtsamat sündmust rahwuswahelise töölisnoorsoo liiku-mises.

Suuremaks sündmuseks paendliste sotsialis-tide leeris oli kewadel Hamburis sotsialistlike noorsoo ühingute liitumine ühiseks Sotsialist-likes Noorsoo Internatsionaaliks. Hunik ilusaid resolutsioone sõnade mulin sõja hädaoahu, tõus-wa reaktsiooni wastu, kuid mitte üks tegelik

samm fascistlise noorsoo taltsutamiseks Saksa maal, mitte poolt sõna pärast kongressi fascist-liste kindralite wastu — niisugune oli selle „suure sündmuse“ pisike ülluke tagajärg.

Saksamaa sai rewolutsioonilise tööliste tähel-panu keskkohaks. Rewolutsioonilise liikumise laine tõusis kõrgele ja ainult tänu sotsialistlike parteide ja sotsialistlike noorsoo äraandmise tõttu tööliklassi wastu, läks fascistisel kodan-lusel korda tõuswat rewolutsiooni lainet tagasi liüta. Saksamaa kommunistline noorsoo ühing aetakse pörandaalla, kuid ometi kaswas ja kaswab kommunistline noorsoo ühing ning sulab kokku sotsialistline noorsoo liikumine.

„Rewolutsiooni ei tule!“ Ainult sellega was-tas sotsialistline noorsugu oma juhtide suu läbi reaktsiooni wõidu peale.

Rumalad, kas wee wool sellepärast oma jook-susihiti muudab, et jõeletamm ette ehitakse! Paar kuud Saksamaa kommunistlike noorsoo ühingu pörandaall olemist ja tegutsemist täidawad wõi-mukandjaid ärewusega: kommunistline noorsugu ei mõtlegi oma tegewust lõpetada, waid läheb igapäewaga aktiivsemaks, elujõulisemaks noorte keskkohaks. Tuleb see sellest, et „rewolutsioo-ni ei tule“?

Aga meie seesmine front, kas on märgata tagurpidi minemist, kas on noorsugu wabane-mas“ rewolutsiooniliste noorte mõjust, nagu seda igapäew kuulutawad meie sotsialistlised ämma-moorid?

Ei mingit märki selle kohta.

Weebruaris wõtab töölisnoorsugu pappide usuõpetuse wastasest hääletamisest osa kihutus-tööga. Ükski teine noorsoo kiht ei julenud tõ-sise wastasena usuõpetuse wastu üles astuda.

Esimese mai pühitsemisest, kui tööliste wõit-luspühast, wõtab töölisnoorsugu aktiivselt osa. Riigikogu walimistel agiteerib töörahwa ühise wäerinna nimekirjade eest, teeb kihutustööd töö-rahwawalitsuse heaks, selgitab linnades ja maal töörahwa ühinemise wadjadust.

Augusti kuul järgneb sellele organiseerimis-tööle esimene töölisnoorsoo konwerents, pannes nurgakiwi noorsoo liikumisele Eestis. Korralda-takse proletaarliste laste organiseerimise nädal üle-maalises ulatuses. Alustatakse ühise wäerinna loomist poolproletaarlike ja wäikekondanlike noor-sooga.

Septembris demonstreerib töölisnoorsugu uue sõjahädaoahu, militarismi, tõuswa fascistlise liiku-mise wastu.

Oktoobris korraldatakse üldine töölisnoorsoo organiseerimiskuu. Pööratakse kogu töörahwa ja õppiwa noorsoo poole üleskutsega, luua ühine wäerind Saksamaa rewolutsioonilise noorsooga, kaitseks kodanluse wastu, kui see tahab kägistada

rewolutsioonilist liikumist ja noort töörahwa wõimu. Wõitluse walmisolekuks koondub iga ains noorsoolane oma ridu wõimaliku parunite langeswehri sissetungimise tagasilöömiseks. Töölisnoorsugu tõstab esimesena häält ähwardawa sõja hädaohu wastu, mis Saksa rewolutsiooni puhul paratamata oleks puhkenud.

Nowembris walla omawalitsuse walimised, kihutustöö töörahwa ühise wäerinna loomiseks. Töölissportlaste esimene kongress.

Detsembris omawalitsuse walimised linnades. Maakondlised konwerentsid, kultuurhariduslise töö korraldamine, maa noorte seas töötamise esimesele kohale seadmine, laste jõulupuude korraldamine linnades.

Niisugune on lühike töölisnoorsoo liikumise kalender. Niisugust aktiivsust ja teguwõimet wõib ainult see osa noorsoost awaldada, keda ühendab eluline huwi wõitluses, kelle ideelist ühtlust ei tule mitte otsida pilwedest, waid walitsuwatest tingimistest, mis tuhandeid noori sunniwad wõitlema.

Töölisnoorsoole heidetakse näkku, et ta tormilinnuna majast majasse, saunast sauna, hurtsikus hurtsikusse käib ja rewolutsioonist räägib.

Tõsi, rewolutsioonilised noored, kes oma tegewuses toetuwad marksistilisele õpetusele, selle õpetusele põhjendatud ilmawaatega warustatud on. räägiwad rewolutsioonist. Meie teeme seda sellepärast, et teame rewolutsiooni järjekindlat käiku, et proletaarne rewolutsioon kui ühiskondline pööre juba alanud on, mille lõpule wiimise meie huwitatud oleme.

Seda iseäraldust töölisklassi wõitluses peame erilisel kõigile näitama. Kui mõni kodanline noorhärja ja „rewolutsiooniline“ sotsialist hukka

mõistawad klassi wahekordasi terawnewa kihutustöö, siis näidaku nad mõni teine tee kisenawa ülekohtu ja wiletsuse wähendamiseks, kui klasside ärakaotamine. Mis kasu on olnud sotside „möödukast“ oppositsioonist kodanlise walitsemiswiisi wastu, ütleme klasside wahelise rahu kohta wõi töörahwa olukorra parandamiseks? Waewalt leidub weel töölisnoort, kes ei teaks, et klasside rahu on töörahwa wiletsuse algallikaks. Need teadmised on saadud tegelikust elust ja seal algabki klassiwahekordade terawnemine ning tekib wajadus, mitte klasside rahu üle unistada waid tegutseda klasside ära kaotamise sihis.

Arusaadaw kõigile, keda mitte ei pimesta kodanlise demokraatia ebajumala ohwrisuuts, arusaadaw, et töörahwa wõitlus üldse ja töölisnoorsoo wõitlus eriti ei ole mitte paraaditamine, waid kibe wõitlus oma klassihuwide eest. Kuid see wõitlus ei seisa mitte ainult igapäewase leiwatüki muretsemiseks. See wõitlus algab sellega ja lõpeb terve ühiskondliste olude ümbermuutmise; wana lõhkumisega ja uue ehitamisega. Marksi ja Engelsi tõendus, et töörahwa majanduslise wabastamiseks e n n e m waja kodanlise poliitiline wõim murda, saab igapäewaga enam arusaadawamaks ja selgemaks laialistele huikadele, mida sügawamale pankrotti wajub kapitalistiline majandus. Selles seisab ka möödunud aasta süüaw pööre töörahwa mõtlemises, mis tähendab pöördepunkti kogu liikumises.

Kus on see imetegija, kes suudaks teisiti panna mõtlema töötawaid hulki? Ja millise narrikuue peab kinkima sellele, kes keeluga tahab seisma panna wõimsa ühiskondlise liikumise?

Noorsugu läheb ikka edasi — wõidu poole!

15. jaanuar 1919 a.

Käesolewa aasta jaanuaris sai täis wiis aastat sellest, kui Berliini töölisklass wälja astus „sotsialistilise“ walitsuse wastu, mis Saksamaal peale 1918. aasta nowembri rewolutsiooni walitsema oli hakanud, sest et kodanlised parteid ennast sõja ajal juba küllalt niiwõrd määrinud olid, et neil mingisuguseid lootuseid ei olnud wõimu oma käes pidada üldisel käärimise ajal, kus hulkades rewolutsiooniline meeoleu tugew.

Jaanuari sündmused olid esimeseks tuleprooviks noorele Saksa kommunistilisele parteile, mis iseseiswa parteina tegutses alles 31. detsembrist 1913. aastal. (Ennem moodustasid kommunistid sotsiaaldemokraatlisel parteis „Spartakuse“ rühma).

Mõned raamatukoid on palju oma nüridatsulge kulutanud, et selgeks teha, nagu ei oleks jaanuari sündmused 1919. aastal „otstarbekohased“ olnud ja nagu oleks Saksa töölisklass ainult selle

läbi weristada saanud. Selle juures mäletsewa wõib ainult muidugi mõni niisugune elukutseline tähenärija, kelle ajud läbi ja läbi pehkinud, ning kes arwab, et ilma ajaloo saatuse oleneb ära ainult tema sulewarrest ja tindipotist. Weri on siiski natukene paksem kui tint. Jaanuari wastuhakkamine Berliinis ei olnud mingisugune organiseeritud wõitlus. Ta sai oma alguse sellest, kui Scheidemanni ja Noske walitsus oma käe wälja sirutas Berliini linnawalitsuse järele, mis juba rewolutsiooni algusest saadik pahempoolsete iseseiswate sotsiaaldemokraatide käes oli. Iseseiswad, kommunistid ja otsekohesed tööliste saadikud, ehk n. n. „rewolutsioonilised wolinikud“ kutsusid selle peale töölisi protestimeeleawaldusele. Meeleawaldused kestsid kolm päewa. Kolm päewa marssisid tööliste hulgad rewolutsioonilisi laule lauldes punaste lippudega läbi linna. Mis aga edasi teha, seda ei teadnud keegi, sest

puudus ühine rewolutsiooniline keskkoh, kes kogu liikumist oleks juhtinud. Töölised olid wäsinud ja tülpunud ning hakkasid kodu minema. Kui sotslik walitsus nägi, et uulitsad rahwast puhtada, leidis ta paraja aja olewat weresauna korraldada. Nõske poisid, endised ohwitserid ja kodanline „kuldne noorsugu“, kelle „sotsialistlik“ walitsus sõjariistu pannud, hakkasid kallale tungima üksikutele meelewaldajate salkadele, kes weel uulitsatele jäänud. Need kindlustasid enast ja hakkasid wastu.

Oli juba ette näha, et wõitlus kaotusega peab lõppema, sest tööliswäe peaosas oli juba wõitlus wäljalt lahkunud ja wõitlust pidasid ainult üksikud rewolutsioonilised rühmitused, kellel tuli täita järelwäe kohust. Kui asi sõjariistus wõitluseni läks, siis kokkusid iseseiswad sotsiaaldemokraadid, kes muidu kitsid ei olnud rewolutsiooniliste sõnade tegemisega. Kommunistiline partei asus aga wõitluse korraldamisele, olgugi, et ta aru sai, et sõjariistus wastuhakkamine enneaegne. Kuid kui töölised barrikaadidel wõitlewad, siis ei tohi töölispartei juhid istuda kabinetides ja oma habeme juures wanduda, et wõitlus on „otstarbetu“. Töölispartei, kes sarnaselt talitab, on surnud partei. Kui parteil ei ole niiwõrd mõju, et ta hulkade ürgjõulist rewolutsioonilist mõju suudaks juhtida õigele teele ja see enneaegu üle kallaste paisub, ka siis peab partei, kes tahab olla töölisklassi juhiks, olema ühes töölistega ja ühes nendega kaotusi kandma. Sellest said wäga hästi aru noore Saksamaa kommunistilise partei juhtiwad jõud, tundes, et nurgatah pugemine otsustawatel silmapilkudel on weel suurem hoop, kui otsekohene lüüasaamine.

Kommunistiline partei täitis oma rewolutsioonilist kohut. See maksis hulga paremate Berliini proletaarlaste ja kommunistilise partei juhtide Karl Liebknichti ja Rosa Luxemburgi elu. Kuid millal on rewolutsioonid sündinud ilma wereta. Saksamaa kommunistilise partei tee on aga ka Saksa rewolutsiooni tee, nagu Rosa Luxemburg kommunistilise partei asutawal kongressil kaks nädalat enne oma surma ütles.

Spartakuse lüüasaamine wõeti kodanluse ja tema kannupoiste poolt muidugi juubeldamisega wastu. „Spartakus on surnud!“ See oli üldine hüüd, mis kõlas Saksamaa kurnajate peade kohal. Nüüd wast wõib hakata maha ürima töörahwa seljast üheksandat nahka, sest puudub see, kes orje peremeeste wastu mässule õhutas ja nende wõitlust juhtis. Nüüd wast alles wõib hakata külge pookima Saksa tööliste tösist „demokraatlist“ korda, mille juures wabrikus meistri ja mõisapõllul opmanni piits plaksuks weel heledamalt tööorja turjal, kui Willemi aegu. Ja küllap sotsid juba tööliste seletawad, et see ainult nende huwides on ja õige demokraatia selles seisabki, et kurnajal on piiramata wabadus

töölist koorida ja töölisel selle wastu protesteerida, muidugi neis piirides, kuiwõrd makswad seadused ja politsei seda lubawad.

Oli waikinud see hääl, kes seni kõige armetumalt niihästi oma kõnedes kui ajalehtede artiklides piitsutas kodanlust ja sotsisid. Oli maha lastud kompartei tulisem kõnemees, parem ajakirjanik. wihasematest wihasem kodanluse waenlane — Karl Liebknicht. Oli püssipäradega surnuks peksetud kommunistilise partei peaja, partei parem teoreetiker ja taktiker, silmapaistew rewolutsioonilise tööliikumise tegelane rahwuswahelises ulatuses — Rosa Luxemburg. Oli maha tapetud Berliini uulitel ehk türmidesse topitud tuhanded paremad partei liikmed. Miks ei wõinud siis kodanlus rõõmustada, kui komparteil oli pea mahalöödud ja kehale tugewasti aadrit lastud!

Kuid siiski oli kurnajate wõidukisa enneaegne. Liebknicht oli küll surnud, kuid Liebknichti waim elas edasi. Luxemburg oli küll tapetud, kuid rewolutsioonilise marksismi põhimõtted, nulliseid tema oma eluajal oli seletanud ja hulkadesse kannud, olid tunginud juba kõigemahajäänutatesse palgatööorjade kihtidesse. Hulk partei liikmeid oli küll reast wälja löödud, kuid nende asemele astusid uued. Kodanlus unustas, et tööliikumise käigu ei otsusta ära mitte üksikud isikud, olgugi nii silmapaistwad, kui Karl Liebknicht ja Rosa Luxemburg, waid selle otsustab ära laiade hulkade klassiteadwus ja wõitlustahe. Klassiteadwus kaswab aga sel määral, mida terawamaks lähewad klassiwahed, mida paksemaks paisuwad peremeeste raswamaod ja koomamale kuiwawad tööliste kõhud, mida hiilgawamaks muutuwad kurnajate paleed, mida rohkem sigineb ahwinahast mantleid nende puuderdatud woodiloomade õlgadele ja mida rohkem teiselpoolt upakile wajuwad tööliste onnid ja mid. rohkem sigineb näruseid riideid ja hilben-dawaid saapaid neisse linnaosadesse, kuhu päike ei paista.

Wiha kurnaja wastu kaswab aga sel määral, mida pikemaks muutub tööpäew, mida rohkem alla rõhutakse tööpalk, mida jõhkramaks läheb kubjaste ja politseinikkude toorus.

Kuni jääwad klassid, seni jääb ka klassiwõitlus. Mida jõhkramaks muutub kurnamine, seda terawamaks läheb ka klassiwõitlus. Kurnajad nutawad igapäew, et kommunistid saada poolehoidu kehwa rahwa willetsuse arwel. Õigus. Mida rohkem on rõhutuid, seda rohkem on rõhutute ewangeeliumi — kommunismi poolehoidjaid. Kodanlus ei taha laiade hulkade seisukorda parandada, waid üldisel lagunemise ajajärgul katsub neist wälja pumbata wiimase üdi, et muretseda omale rohkem wõimalusi priiskamiseks. Sellepärast kaswab kommunismi poolehoidjate arw ja waatamata selle peale, et tõmmatakse kaaki wõi lastakse maha ennastsalgawamad töörahwa

juhid, kaswawad orjade ridadest uued apostlid. Kaswawad uued Liebknechtid ja Luksemburgid.

Oma surmapäewa hommikul — 15. jaanuaril 1919 kirjutas Karl Liebknecht „Rote Fahne“: „Tänased wõidetud muutuwad homme wõitjateks.“

Need prohwetlikud sõnad on täide läinud. Tõsi, Saksamaa töölisklass elab tänapäew raskemaid aegu üle, kui kunagi waremalt. Kunagi ei ole poliitiline surwe nii tugew olnud. Kunagi ei ole nii kohutawalt suur olnud wahe elukalliduse ja palkade wahel. Kunagi ei ole kurnaja nii ägedalt peale tunginud tööpäewa pikendamise ja maksude kehwikute kaela weeretamise alal, kui nüüd. Kuid kunagi ei ole ka Saksamaa kurnajate klass oma lõpule nii lähedal olnud, kui nüüd. Wiii aastat tagasi, kui esimest korda Berliini uulisatel kõlas proletaarse rewolutsiooni wõitluse hüüd, paistis meile, et Saksamaa rewolutsioon kiiremalt areneb, kui seda nüüd näeme. Need lootused ei läinud täide, sest weel liig tugew oli töölisklasside peale juudaste sotside mõju. Puudus esimene algtingimine rewolutsiooni wõidukaks läbiwiimiseks, teda ei toetanud weel töölisklassi enamused. Enamus töölisklassis n. n. „keskmine tööline“ uskus weel, et Ebertid ja Scheidemannid töölisklassi seisukorda parandawad ja tema sõjaaegsest wiletsusest wälja wiivad, ilma et tarwitseks läbi käia rewolutsiooni ja kodusõja koledest.

Kes tihkab aga ütelda nüüd, kus Saksa tööline wiis aastat sotside poolt õnnistatud „demokraatiat“ omal turjal tunda saanud, et temal oleks weel lootusi Weimari põliseaduse paberliste paragrahwide ja sotslikkude härrasmeeste kuldsete lubamiste sisse. Kellel seda senini weel tsipakenegi oli, sellel roogitakse ta wälja armetumalt kodanlise diktatuuriga, mis demokraatliselt lubatud muudab sama wäärtusetaks, kui Saksa pabermärga, kes sisse seab kümnetunnise tööpäewa ja

nullini alla lööb tööpalga. Kus on aga pääsete? Sotside poolt lubatud „demokraatia“ ei wiinud mitte wälja sotsialistlise korra, waid kodanlise wägiwalla walitsuse juure. On järjekulud waid üks tee — töörahwa rewolutsioon, tee mida wiie aasta näitasid Karl Liebknecht ja Rosa Luksemburg.

Selle poole juhib ka praegu Saksamaa töölisklassi kommunistiline partei, mis ei ole mitte enam see wäike grupp 15.000 liikmega, millisena ta asus Berliini wõitlewate töölise etteotsa 1919 a. jaanuaris. Partei on kaswanud, on kogunud oma ümber ligemalt pool miljoni liiget ja miljonid poolehoidjaid ning olgugi praegu pörande alla aetuna, jätkab ta oma tööd, organiseerides töölisklassi hulkasid wõitluseks kodanlise diktatuuriga. Partei täidab praegu esimest ülesannet, mis igal wõimu pärast wõitlejal töölisparteil lahendada tuleb — kogub oma ümber töölisklassi enamust.

Nii on kaswanud partei, kelle kodanlus ja sotsid surnuks kuulutasid 1919. aasta jaanuaris.

Aga jaanuari wõitjad? Nosked, Scheidemannid, Ebertid ja kamp. Samasuguseks tööriistaks kodanluse käes, nagu nad olid wiis aastat tagasi, on nad ka praegu. Tükkhaawal on sotslik partei, kes peale 1918 aasta nowembri rewolutsiooni pea piiramata Saksamaa ainuwalitseja oli, annud wõimu oma käest kodanluse kätte. Nüüd seisab ta parteina, kelle poolehoid töölisklassis järjest väheneb, kes sisemiselt killustatud ja lõhestatud, ja on muutumas surnukehaks, kes enam mingisugust osa ei etenda poliitilises elus.

Nii on käinud eilaste wõitjate käsi.

Kommunistid aga, keda wõideti 1919 aasta jaanuaris, korraldawad omi ridu ja ei kahtle keegi, et minnes wõitlusele selle lipu all, mille all langesid Karl Liebknecht ja Rosa Luksemburg, nad Saksamaa töölisklassi wastu wiivad wõidule.

ILUKIRJANDUS

Wangla raadio

Ühe demokraatliku wabariigi wangla kongis on demokraatlikult sisse tuubitud wange mitmest killast. Siin on tapiaid, rööwleid ja wargaid. Kuid pole nende hulgas ühtegi riigiwarast. Kui see oma nina sellasesse kongi paistab, hakkab ratsasõit. Paksule härrale kargab wiril wang selga ja helbistab üle kongi mitu tretti. Kui härra leitsakat wiskamas on, kannastakse teda wanade kotadega ehk antakse paar sirakat luuawartki. Se tõttu on wanglas „intelligentsed“ kongid, kus istuwad isandasmehed. Nende pääteenus tahab olla roomamine. Nad on oma tas-

— Ää möla enam, raadio! pörutab teine nende pääle.

Kong waikib, kuulda on ainult sosin.

— Mis sa wusised, sant! wisistab keegi läbi hammaste.

Seina wastu tõngitakse ühetooniliste hõõpega, wangid on tarretand. Justkui kaugelt, õudses! kabelist räägitakse wõõrast keelt. Keelt õkwa, sest isamees teab, et need koksud sõnu tähendawad.

Roimareid waldab erilik hasart, näha et neil silmad läigiwad, ahnelt lõõka õõiwad.

Wangid waatasid tohedalt. Istusid siis pilgu liigutamata, ja üks pahwatas:

— Pole midagi parata, kui tinukad kõri kallale kipuwad, tuleb nälgida... Mis siis muud abinõu...

— Oleks asi täpsemalt teada... ümises üks, kes oli tuntud teiste seas kui arg kõhkleja.

— Wänt! hüüdis kolmas.

(Wänt on wanglas populäärne sõna; ei öelda kihutama, waid „wänta lööma“ ehk „keerama“).

— See on õige wänt, rõhutas neljas.

Üks kehtas nāruseid püksa, komistas ja löi ümber silgukausi, mis wedeles kui rooste kakk.

Hakkas üldine sõimlemine, kirumine ja sajatamine. „Radio“ unnes. Kiseldi silgukausi ümber, kuni üks wõttis toobri kaane ja löi teise pea lõhki. Weri jooksis.

Algas näljastreik, mis wältas wiis päewa ja lõppes wõidukalt.

Kisklejad suurustasid, et nad olla ka „wõitnud“, sest nad said kartsas portsu leiba, soola ja wetti. Nad olla löömingu prowotseerinud, et seega streigist pääseda. Olid nahapäästjad.

Hiljem kolgiti neid kui koeri, sest nad olid teiste silmis pahad.

Aga poliitiliste wangide kartsatoppimiseks otsiti sestmaalt põhjusi, ja seks põhjustas proletaarline sõna kirjas kodustele, ehk lahtine nõõp kurguaukus ülelugemise ajal!

Ent — nad pidid karistuse kandma, sest neid osutati näljastreigi organiseerijaks ja kihutajaks!

Kuid nad ei jätanud kõige peale waatamata wõitlust ülekohtu wastu ka — wanglaski.

H. L.

Kuradi wäikene nali

F. M. Dostojewski

Wangimaja waimuliku jutlust kuulates, tuli mulle see jutustus meele ja ma kirjutasin ta wangimaja müüriile.

Ühe kiriku altari ees, mis kullast ja hõbedast säras ja määratust hulgast küünlatest walgustatud, seisis riidetult särawasse mantlisse preester. Ta oli täissõõnud, raswane näoga kehakas mees. Ta wälimus oli kokkukõlas kiriku hülguse ja toredusega. — Kogudus aga pakkus teist pilti. Ta seisis koos suuremalt jaolt waestest töölistest ja talupoegist, wanust naistest ja kerjajaist. Nende riided olid nārud ja kulunud ja õhkasid waesuse omapärast lõhna. Kõhnadel nägudel olid nälja ja ääretu willetsuse märgid, käed näitasid raske töö jälgi. See oli häda ja willetsuse pilt. Preester põletas ohwrisuitsu pühade pilte ees, siis tõstis ta oma raswast häält ja jutustas: „Armsad wennad Kristuses“, ütles ta, „Meie armas issand andis teile elu, teie kohus on sellega rahul olla. Aga kas teie olete sellega rahul? Ei! Teil pole esiteks küllalt usku issandesse ja ta pühadesse imedesse. Teie ei anna nii wabatahtlikult, nagu teie peaksite, kirikulle osa oma tööst ja teenistusest. Teiseks ei kuula teie ülemuse sõna. Te hakkate wastu wõimudele, tsaarile ja ta teenritele. Te põlgate seadusi. Kirjas on aga öeldud andke keisrile, mis keisri kohus ja jumalale, mis jumala kohus. Teie ei tee aga seda mitte. See on kurat, kes teid meelitab seda teed käima. Ma manitsen teid hukatuse teed maha jätma. Veel on aeg!“

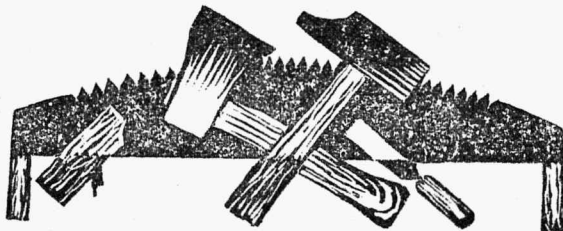
Inimesed kuulasid seda juttu wärinaga. Nad uskusid preestri sõnusse. Nad ohkasid, löid risti ette ja suudlesid ärdalt põrandat. Ka prees-

ter löi risti ette, pööras inimestele selja ja — naeratas.

Aga juhtus, et kurat parajasti kirikust mööda läks, kui preester sellesarnast rääkis. Ta kuulis oma nime nimetatawat ja jäi awatud akna ette seisma ja kuulas ka. Ja ta nägi, kuis inimesed preestri kätt suudlesid, nägi kuis preester ühe kullast pildi ees kummardas ja selle raha, mis waesed inimesed kiriku jaoks ohwerdanud, kiiresti tasku pistis. See wihastas kuradit ja ta jooksis järele preestriile, kui see kirikust lahkus ja haaras kinni ta särawast mantlist. „Hallo — isakene“, hüüdis ta, „kes käskis sind neile waestele inimestele waletada? Mis põrgupiina sa neile kujutasid? Kas sa kelm ei tea, et nad juba maises elus põrgu piina kannatawad? Kas sa ei tea, et just sina, tsaar ja teised riigiülemad just minu asemikud olete? Sina oled see, kes neid põrgu piina, millega sa neid ähwardasid, kannatada lasted. Kas sa ei tea seda? Noh siis tule minuga.“ Ja kurat haaras preestri kraet pidi ja tõstis ta kõrgele õhku ja kandis ta üle raua walmistuse wabriku juure. Preester nägi seal töölisi kõrwetawas palawuses jooksmas, ruttamas ja rasket tööd rühkimas, kuna kubjad neid taga sundisid ja nende elu weel põrgulikumaks muutsid. Preestriile oli see raske õhk liig paks ja pisarsilmil palus ta kuradit: „Lase mind ära minna siit põrgust!“ „O, minu armas sõber, ma pean sulle weel mõndagi kohta näitama.“ Kurat wedas ta ühte mõisa. Siin nägi ta töölisi wilja peksmas. Tolm ja palawus olid wäljakannatamatud. Ülewaataja kubjas kandis kantsikut ja wirutas halastamatult iga ühte, kes wäsimusest ja

näljast maha langes. Siis kandis kurat preestri hurtsikusse, kus need tööliselised oma perekondadega elutsesid. Need olid mustad, külmad suitsused, inimesed ja põrsad elasid ühes, wastikult lõhnasid need koopad. Kurat hirwitas. „Noh kas pole mitte küllalt?“ Küsis ta. Waga jumala teener wõis seda waewalt kannatada. Ülestõstetud kätega palus ta: „Lase mind siit minema. Ja ja see on põrgu maa peal“. Nii siis sa näed seda, ja siiski töötasid sa neile weel teist, sa piinad ka nad weel waimliselt surnuks, kui nad ju kehaliselt surnud on ja põrgus wisklewad. Aga ma tahan sulle weel ühte põrgut näitata — ühte kõige hullematest“. Ta wedas preestri wangimajja, kus lehkas wastu haisew õhk, inimestest olid järel inimwarjud, kes paljaks rõõwitud terwisest ja jõust, alasti ära kurnatud kehadega põrandal lamased. Wõta ära oma kullast särawad

siidiriided ja pane rasked ketid, nagu neid need õnnatud kannawad oma jalge ümber. Heida enda raswased liikmed ka mustale põrandale — ja siis räägi neile weel põrgust, mis neid weel ootab.“ „Ei, ei!“ wastas preester, „ma ei oska enam midagi koledamat mõelda. Palun, lase mind siit“. „Ei wõi hullemat põrgut olla, kui see. Kas sa ei tea, et need mehed ja naised, keda sina põrgu piltidega hirmutasid, mis neid peale elu ootama saab, et need inimesed juba siin, weel enne kui nad surewad, on tõesti põrgus?“ Preester laskis oma pää alla langeda, ta ei teadnud, kuhu segaduses waadata. Kurat näeratas tigedalt: „Jah, isake sa oled walmis ütleva, et ilm armastab, et teda petetakse! Nüüd mine. Preester wabanes enda laiast mantlist ja põgenes nii ruttu kui jalad kandsid. Kurat waatas talle järele ja naeris.....“

Rahwaste militariseerimine

Laused igawesest rahust ja rahwaste wendlustest, milliseid iga riigimees ilmasõja lõpul oma pühamaks kohuseks pidas lugemata hulgal lendu lasta, on ammugi pleekinud. Neid ei usu enam keegi ja neist ei räägatagi enam. On käimas jällegi palawikuline ettevalmistus uueks sõjaks. Täiendatakse sõjawarustust, ehitatakse sõjalaewu, tankisid, lennukid jne. Kuigi wahest räägitakse ka wägede vähendamisest, siis ei ulata edusammud sel alal kaugemale rääkimisest, sest iga imperialistlik riik näeks küll hea meelega, et wastane pool kokku tõmbaks oma sõjawäe ja vähendaks sõjawarustust, kuid asuda ise sellele teele, seda ei tee ükski kodanline riik.

Käsi käes tehnilise ettevalmistusega uueks suureks üleilmiliseks weristamiseks, käib ka rahwaste militariseerimine, nende moraalne ettevalmistus.

Peale sõda olid kõik riigid sunnitud lühendamama majanduslistel ja sotsiaalsetel põhjustel teenistuse aega alalises sõjawäes. Et sellega wõimatu on igasse inimesse istutada kasarmu waimu ja hurra — isamaalsust, siis hakati erilist tähelepanu pöörama noorsoo sõjalise ettevalmistuse peale väljaspool kasarmu seina. Selleks ka-

utatakse esimeses järjekorras ära kool, mis muudab kõikide kodanliste haridusprohwetite sõnade järele pidada seisma väljaspool poliitikat, kodanlised noorsoo organisatsioonid, mis pidawat olema kangesti erapooletud jne. Rääkimata sellest marurahwuslises waimust, millega marineeritakse kogu töö koolides ja organisatsioonides, on nad suuremas osas kodanlistes riikides muutunud otsekohesteks sõjaministeeriumi osakondadeks, kus õpetatakse ümber käima püssi ja tankiga. Ameerika ja Inglismaa, kus üldist sõjateenistuse kohustusi ei ole, waid kus alaline sõjawägi rahapalgalistest koosneb, on noorsoo kaswatamine militaristlikus waimus eriti laialtulateline.

Maha ei taha neist riikidest jääda ka Prantsusmaa ja Itaalia, kelle jälgedes omakorda sammuwad Poolamaa ja teised vähemad riigid.

*

Ameerika. Algkoolides otsekohest sõjawäelist õppust ei ole. Selle asemel on seal üldine füüsiline kaswatus, millel kange militaristline maik. Seda enam tehakse aga sõjawäelise

ettevalmistuse tööd kõiksugu noorsoo organisatsioonides, millistest esimeses järjekorras võiks nimetada skoutide organisatsiooni, mis niihästi riigi, kui ka erasikute poolt rikkalikku toetust saab.

Otsekohene sõjaväeline õppus on sunduslik kõrgemates koolides (meie keskkoolid) ja ülikoolides. Üliõpilane, kellel oma walitud erialal suurepärasead teadmised, võib ilma jääda lõputunnistusest, kui ta teadmised sõjaasjanduses nõrgad on. Igas kõrgemas koolis on sõjaasjanduse osakonnad. Nende juure komandeeritakse sõjaministeeriumi poolt teatud hulk ohwitseerisi lektoriteks ja allohwitseerisi instrktoriteks.

Sõjalise kasvatuse saab noorsugu diwiisides, missugused õppijate wanaduse järele kahte ossa langewad. Esimestesse astuwad 14. aastased poisid. Õpetus wältab kolm aastat, mille jooksul läbi wõetakse jalgwäe teenistus.

Diwiisid, kus wanemad õpilased õpetust saawad, koosnewad peaasjalikult kõrgemate ja ülikoolide õpilastest. Kord 4—6 nädala jooksul komandeeritakse üliõpilased sõjaväe laagritesse sõjaväelaste eluga tegelikult tutwunema. Sama sünnib ka suwistel kooli waheaegadel. Sõjaministeerium warustab üliõpilasi sõjariistadega ja laskemoonaga. Korraldatakse sagedasti paraadisid, ülewaatusi jne., mis oma pidulikkusega maru isamaalise ja militaristilise meeoleu loomisele kaasa peawad aitama. Selleks otstarbeks on ka üliõpilaste rügementidel omad muusikakoorid, liud jne. Pea igas koolimajas on sisseseeded laskeharjutuste jaoks.

Üliõpilased, kes edukalt sõjaväelise kursuse lõpetanud, wõetakse sõjaministeeriumi juures tagawara leitnantidena arwele.

Peale selle peetakse riigi poolt ülewal terve rida lühikese ajalisi kursuseid, kus sõjaväelist õppust antakse kõigile kodanikkudele, kes seda soowiwad.

Inglismaa. Sõjaväelise ettevalmistuse eest hoolitsejatest organisatsioonidest, kes riigi kaitse all seisawad ja tema poolt ülewal peetakse, oleks kõige pealt nimetada „Officers Training Corps“ („ohwitseeride õpetamise korpus“), mille ülesandeks on maawäe jaoks tagawara ohwitseeride ettevalmistamine.

O. T. C. koosneb kahest osast. esimeses on noored — mehed 14—17 ja teises 17—25 aastani. Esimeses osas on õpilasi pea kõigist koolidest, teine koosneb üliõpilastest, mis juures enamuse sünnitawad kahe aristokraatilisema ülikooli, Oxfordi ja Cambridge'i kaswandikud. Korpusse sisseastumine on wabatahtlik, kuid iga sisseastuja annab kohustuse vähemalt kaks aastat seal wiibida. Õpetajateks on ohwitseerid, kes selleks otstarbeks sõjaministeeriumi poolt komandeeritud. Sõjariistad ja warustus antakse sõjaministeeriumi poolt. Õpilased wõtawad osa sõjaväe

manööwritest. Suuremate ülikoolide juure on asutatud ka ratsa- ja suurtükiwäe osakonnad.

O. T. C. kursustel on juba umbes 35.000 õpilast läbi käinud. Peale selle on moodustatud alamade juure kursused all ohwitseeride ettevalmistuseks. Üle riigi on organiseeritud taskukursuste wõrk, millistes kuni 120.000 inimest õpetust saawad.

Peale selle riiklise organisatsiooni on veel terve rida eraühinguid, millistest nimetada wõiks: „The Chinch Lads Brigade“, „The boys Brigade“, „The Lads' Drill Association“. Need koosnewad peaasjalikult keskkoolide õpilastest. Suuremates linnades on neil oma klubid, spordi ja laskeplatsid, supelus asutused jne. Nimetatud kolme seltsi liikmete arw on umbes 50.000.

Teine organisatsioon on poiste laskeseltsid, milliste liikmete kogu arw umbes 150.000 on. Neil järgnewad boy-skoudid umbes 300.000 liikmega.

Kanaadas, Austraalias, Uuel Meremaal ja Lõuna Afrikas kus alalist sõjaväge ei ole, on noorsoole sõjaväeline õppus sunduslik. Organisatsioon on üksikutel maadel väga mitmesugune, kuid üldiselt seisab ta selles, et kõik poisilapsed 12—17 aastani teatud hulga tundisid harjutustel peawad käima ja igal suwel laagris wiibima. Peale õppuse lõpetamist loetakse nad riiklise miilita liikmeteks.

Ohwitseeride ja alaohwitseeride ettevalmistuseks on kõigi koolide juures wastawad osakonnad, kus sõjaväeline programmi käsikäes teiste õpetajatega läbi wõetakse. Praegu on Kanaadas 86.000 kadetti, Austraalias 118.000, Uuel Meremaal 24.000 ja Lõuna Afrikas 36.000.

Prantsusmaa. Et oma ülewõimu Euroonas kindlustada, ei taha Prantsusmaa oma sõjaväge vähendada. Et aga teisest küljest sündimiste arwu vähendamine ja majanduslik seisukord ülepääsematuid takistusi loob alalise sõjaväe suurendamiseks, on teostatud laiaulatusline noorsoo sõjaline ettevalmistus. Asja juhtijaks on kindralstaab.

Wastawa seadusega on lahutatud üldine füüsiline kaswatus ja sõjaväeline ettevalmistus kitsamas mõttes. Üldine füüsiline kaswatus on sunduslik kõigile niihästi kooliskäiwatele kui ka kodu õppiwatele lastele kuuendast eluaastast alates. Tema teostajateks on kooliõpetajad, kes sellekohased kursused lõpetanud. Õpetust antakse kindla programmi järele ja tema täitmise järele walwab eriline komitee sõjaministeeriumi juures („Conseil supérieur de l' education physique“).

Otsekohene sõjaline ettevalmistus algab 16. eluaastast ja kestab sõjaväkke astumiseni. Õpetajateks on sõjaväelased, kui ka erasikud, kes sõjaministeeriumi poolt kinnitatud.

Itaalia. Peale sõda hakkas ka Itaalia kodanlus erilist tähelepanu pöörama noorsoo sõjaväelisele ettevalmistusele. Koolid, kes selles si-

his töötavad saavad walitsuse poolt rikkalikku abiraha ja igasuguseid kergendusi.

Füüsiline ettevalmistus on kõigis koolides poisslastele sunduslik kuni 16 aastani. Ka need, kes koolist enne 16 aastat lahkuwad, on kohustatud füüsilise kasvatuse programmi läbi wõtma. Füüsilise kasvatuse järelwaatajateks on kohalikud ja prowintsi komiteed, millistest osa wõtawad ka sõjaministeeriumi esitajad. Nende sõjawäeliste ehk peaaegu sõjawäeliste organisatsioonide hulka tuleb ka fascistiline miilits lugeda, mis 1923. aasta jaanuaris asutati.

Poolamaa. Poolas on asutatud terve rida laskeseltsid, „sokolite“ ühinguid jne., milliste eesmärgiks isamaalise wasikawaimustuse õhutamise ja sõjawäeline ettevalmistus.

Warustus ja sõjamoone antakse sõjaministeeriumi poolt. 1922. aastal anti sõjalise ettevalmistuse järelwalwamine sõjaministeeriumi kätte, kes selleks igasse ringkonda wastawad inspektorid määras. Igas ringkonnas korraldatakse suwel õpelaagrid. Neile, kes laagritest osa ei wõtnud, korraldati 1922. ja 1923. aastal garnisonide juures seitsmenädalised kursused. Kursustest osawõtjad warustati riigi poolt riietega ja toiduga. 1910. aasta märtsil awaldati kõigi kõrgemate koolide juures sõjawäelised osakonnad,

kus õpetust annawad sõjaministeeriumi poolt selleks komandeeritud ohwitserid.

Nii on peajoonetes korraldatud suuremates kodanlikes riikides noorsoo militariseerimine väljaspool kasarmut. Meie näeme, et militarism omad katsesarwed igale poole ajab: kooli, kodu ja mujale, kus see aga wähegi wõimalik. Igalpool õpetatakse noortsugu mõõka tarwitama hurraaisamaalsuse lipu all, igalpool tahetakse ette valmistada truid gladiaatorisi, kes walimis weristama igat ühte ja ennast weristada laskma „oma“ kodanluse „isamaa“, s. t. rahakottide eest. See sünnib ajal, kus iga kodanlise riigi ülesanne pidada olema aiwa rahu kindlustamine ja loow töö!

Klassiteadliku töölisnoorsoo ülesanne on kodanluse „rahuarmastuse“ paljastamine, loori mahak skumine „isamaalt“, mille taga awanewad pankade aksiad ja kullasalwed, mis loodud töörahwa higist ja werest. On see sündinud, siis ei ole kaugel aeg, mil need töörahwa pojad, kellele kodanlus nüüd tääki pihku topib, oskab selle osa pöörata oma õige wastase — kurnaja wastu.

Koolipoliitika ja poliitika koolis

Mitte rohkem ega wähem „juhatused“, kuidas õpilane koolis peab nina nuuskama, püsti tõusma, raamatu lehti keerama, väljaspool kooli isamaad armastama jne. jne., mis kogutud pisikesse raamatukesesse ehtsa epigrammiga: aus olgu inimene, tubli ja hea! ning wäljaantud haridusministeeriumi kulu ja kirjadega. Seda „kasulikku“ raamatukest lasti õpilastele jõulupuu all „kinkida“.

Harilikult räägitakse, et koolis ei wõi teha poliitikat. Igaüks teab, et see on eksitus. Koolis soowitatakse teha poliitikat, nagu seda ülalnimetatud raamatukesest wõib näha, mis oleks meelepäraline „inimsoo üldistele heategijatele, kes ka meie wäikest rahwast maailma kultuurrahwaste peres soowiwad ja soowiksid näha“. Mõista õpilane, kes need „üldised inimsoo heategijad“ on, kes ka meie wäikest rahwast oma kõrwal salliwad? Lloyd Georid, Poincard, Kardingid — kapitaali ilma esitajad. Neid kästakse austada, nendest eeskuju wõtta, sest panid ja need meie kodanluse „wäärilisena“ oma kõrwale.

Kena küll see „erapooletu“ kool, kus kapitaalid würistid seatakse noorsoole eeskujuks, kus tahetakse kaswatada „kohusetruud ja sobiwat põlwe“ (?), kuid kus nuhkimise ja õpilaste järelwalwamisega püütakse teada saada, kas mõni

mitte „keelatud“ kirjanduse ja sotsiaalse küsimusega tegelemist ei tee.

Niisugune on kõlbluse kasvatuse moodsam meetodika (õpetamiswiis), mida arendab „jumalasalgaja“ tööerakondline minister. Aga mida siis ikka tahate. Selle eest ei nimetada raamatutes mitte sõnagi jumalast, usuõpetusest, mis peab tunnistama kooli „ilmalikkust“, kuid nureseda säärase ilmalikkuse“ üle pole põhjust ka kõige wagamal kristlaselgi. Nõndanimetatud kõlbluse ja enesekasvatuse juhtmõtetele kirjutab iga kristlane ja tööklane „pagan“ alla. Wõtame neis juhtmõtetest kokku ainult mõned tähtsamad.

Nr. 1. „Õpilane tea, et inimese elu ülesanne on aus töö ning truu kohusetäitmine iseenese ja oma ligimese, oma maa ja rahwa wastu, mis on sinu isade maa ja rahwas. Selle läbi saad sa kasulikuks inimsoo liikmeks“.

Suurem ülesanne ja esimesel kohal — truu kohusetäitmine. Kelle wastu? walitsewa klasside wastu, sest maa ja rahwas on üldmõistet. Nii ikka — sõnakuulmine, kohusetäitmine, selles algabki kodanline kõlblus. Papid räägiwad nii kantslist, tahetakse, et peame seda ka koolis õpetama. Kuid mille pärast kandis Eesti rahwas 700 aastat paruni iket? Truu kohusetäitmise pä-

rast. Orjusse seotud rahvast ei lastud wabalt mõtelda, ei wabalt tegutseda.

Nr. 2. „Terwes ihus olgu terve hing! Puh-
tas kehas — puhas hing! Kaunilt arenenud ihus
— kaunis hing!“

Seda wõiksime wastawa omadussõna juure-
lisamisega pikendada lõpmatuseni, kuid mis ühist
siis sellel on kõlbluse „juhtmõttega“? Selle
kokkuseadajate waimuwaesusele on see väga lähed-
dal.

Nr. 3. „Tunne aukartust oma rahwa tegelas-
te ees, kes teda paremale järjele juhiwad.“

Majandusline pankrott ja kulla fondi ärata-
witamine ning kümnete tuhandete töötawa in-
imeste seisukord ei eelda paremale järjele juhti-
mist, waid wastupidist — wiltsusele juhtimist.
Mis peawad õpilased tegema?

Nr. 4. „Tahad sa teistele käskijaks saada, õpi
ise sõna kuulma.“

Nii seisab must walgel. Inimsugu tahab
kubjastest lahti saada, kogu inimkonna wõitlus
on kubjainstituudi ärakaotamisele sihitud, kuid
demokraatline kool tahab kubjaid kaswatada. See
on küll hirmus suur „kõlbline juhtmõte“ — töö-
erakonna ülem käsusõna.

Nr. 5. „Täites täpselt oma kohuseid, maitse
teenitud rahu.“

Nii räägitakse ainult orjadele, kellelt pära-
si puhkust uut orjatööd nõutakse. Waba inimene ei
mõista tööd mitte kui orja kohustust, mille järele
tal õigus puhata, sest wõitleb ju töölisklass nii-

sugust tingimiste eest, mis mitte surmawad ühe-
dele ei ole ja teistele elu toowad.

Nr. 6. „Korralik õpilane ei lähe iialgi koh-
tadesse, kuhu minna määruste järele keelatud.“

Teiste sõnadega, ära sa õpilane tiku kahtluse
alla pandud ühingusse, kuigi sulle seal teadmisi
ja ühiskondliste wahekordade üle õpetust antakse.
„Korralikule“ õpilasele ei lubata seda.

Nr. 7. Iga ühiskonna liige täidab omi koku-
seid, austab teiste õigusi ja ei riku ühiskonnas
makswat korda, waid aitab kaasa seltskondlise
korra teostamisele.

Selle wiimase „juhtmõtte“ sisu on see, et kee-
gi ei tohi kunagi makswa korra muutmist nõuda
— ta ei austa siis „teiste“ õigusi. Niisuguste
kõlbluste reeglitega taheitakse õppiwas noorsoos
surmata otsustamise wõimet, loogilist mõtlemis-
wiisi lombakaks teha, püütakse maast-madalast
inimeses häwitada arusaamine alalistest arenemise
seadustest, lootes, et sel teel üks kiht igawesti
wõimule jääb. Puudub weel nüüd nii moodne
nõudmine — anna allkiri, et Eesti iseseiswust
tunnistad!

Narrid on muidugi niisugused kõlbluse apostlid.
Õppiwas noorsugu, kui kõige tundelikum ja wastu-
wõtlikum ühiskondliste sündmuste vastu, ei jää
tööerakonna „paganliste“ kõlbluse juhtmõtete
külge rippuma, waid loob enesele ise kõlblised
mõisted, nagu see wastab ajaloo nõuetele.

Koolipapa.

MEIE WASTASED

Koolinoorsoo liikumine ja sekretariaat

Juba enne 5. koolinoorsoo kongressi walitses
koolinoorsoo hulkades meeolu, mis rahulole-
matust wäljendas. Olukord, mis koolinoorsugu
umbrisest, oli wäljakannatamatu, haridusminis-
teeriumi alaliste „tsirkulaaride“ tõttu, milledega
lõõga noorsoo ümber järjest koomale tõmmati.
Koolinoorsoo sekretariaat aga teiselt poolt lipi-
ses Läti ja Leedu fascistidega, sahkerdas noorsoo
huwe maha ja mängis haridusministeeriumi käsi-
kuna spiooni osa. Kõik need asjaolud tekitasid
koolinoorsoo hulgas rahulolematust ja rääkisid
sell poolt, et koolinoorsoo liikumises paratama-
ta pööre tuleb. Edasi jäämine seniste mõtetute
targutuste ja sentimentaalsete „otsingute“ juure
paistis suuremale osale koolinoorsoost täiesti
naeruwäärsena, naljamänguna, mis tõsiste asjade
ees püsida ei tohi. Muutus ju surwe koolinoor-

soo vastu alatasa litsuwamaks, kord tsaristliku-
maks. Kõik senised eneseawaldumise wõimalu-
sed piirati, koolides hakati aga „pahempoolse“
poliitika wäljarookimise ja „erapooletuse“ näruse
sildi all järjekindlat kodanlist ja kristlist kooli-
poliitikat ajama. Kõik see äratas koolinoorsoo
hulkades juba instinktiivselt rahulolematuse ja
wastuhakkamise waimu, koolinoorsugu hakkas
aru saama, et senine kometimäng noorsoo liiku-
mise nime all, tuleb lõpetada, ning tuleb asuda
ühisele kaitsele tagurluse pealetungimise vastu ja
oma liikumisele ka wastaw iseloom anda. See
awalduski 5. koolinoorsoo kongressil.

Kongressil esines ühelt poolt klassiteadlik
proletaarne koolinoorsugu kindlate ja kõigile
arusaadawate seisukohtadega, koolinoorsoo lii-
kumise ülesannete kohta. Tema nõudis, et jan-

dile koolinoorsoo liikumise nime all tuleb lõpp teha ja noorsugu peab koondama kõik oma jõud pealetungiwa tagurluse vastu, kelle koolipoliitika noorsoole wäljakannatamata. Teiselt poolt esinew poolfascistline element korrutas omi harilikke papagoi wäiteid ning ei leidnud ka selle osa kongressi poolt, k.s. weel mingile kindlale seisukohale polnud jõudnud, mingeit poolehoidu, waid ennem nähtawat umbusaldust, selle vastu oli aga kõhklew element proletaarlise noorsooga täiesti solidaarne. Et ta kongressil täielist enamust ei saanud, olenes organiseerimata wäljaastumisest.

Ja selle tõttu ei julgenudki kongressi parempoolne enamust mingisuguseid põhjapanewa tähtsusega otsuseid teha, waid tegi walitawale sekretariaadile ülesandeks, endiste põhimõtete rewideerimisele asuda ja lähemal juhtumisel uut kongressi kokku kutsuda. Samuti nõuti, et sekretariaat peaks nõudma poliitilise meelsuse pärast tagakiusamise lõpetamist, koolinoorsoo liitude lühideerimist, ühe sõnaga koondaks koolinoorsugu enese kaitsele Bauer-Weidermannlikku koolipoliitika würistide vastu.

Peale kongressi algab meeoleu muutus koolinoorsoo hulkades weel suurema hooga ja omandab weelgi laialisema ulatuse. Tallinnas näit. autatakse uus koolinoorsoo ühing, mis hoopis uute ülesannetega koolinoorsoo seas tööle hakkab ja suurt poolehoidu leiab. Sama nähtus kordub ka mujal, koolinoorsoo organisatsioonid pööravad üksteise järele senisele „liikumisele“ selja ja asuwad tööle nende resolutsioonide järele, mida esitas 5. kongressil proletaarne koolinoorsugu. Peaaegu ühel meel nõutakse kongressi kokku kutsumist.

Mida teeb aga sekretariaat? Peab samas koolinoorsoo hulkade huwe ja nõudmisi ning asub uue kongressi kokkukutsumisele? Ei midagi sarnast. Sekretariaat kutsub asemikke kogu koosoleku kokku ja kutsub sinna muidugi kõik enameelised organisatsioonid, ning tema ettepanekul wõetakse vastu otsus, millega kongressi kokkukutsumine teadmata ajaks maha saboteeritakse. Millega seda seletada?

Kõigepealt, härrakesed ja preilikesed sekretariaadis, kes seni koolinoorsoo hulke ninapidi on wedanud, neid mingisuguste otsingute puruga toites, tahawad ka praegugi noorsoo tõsise ilme

awaldust takistada. Arwesse wõttes, et koolinoorsoo wahel läbikäimine äärmiselt raskendatud ja üksikud wäljaastumised juba idus maha surutakse ning seega tema oma seisukohti kõige paremini wõiks awaldada kongressil, kus laiad hulgad esitatud, püüab sekretariaat, kes seni haridusministeeriumi alandliku toapoisi osa etendanud ja jõudu mööda aidanud kroonu koolinoorsoo liikumist edendada, ka seekord kongressi maha saboteerimisega haridusministeeriumi surwepoliitikale noorsoo vastu kaasa aidata.

Teiseks kardawad noorhärakesed muidugi oma soojade pesade eest, sest haridusministeeriumi lubanud sekretariaadile selle „pedagoogiliselt“ kasuliku töö eest 230.000 mrk. tasu, mis juba lähemal ajal wälja maksetakse. Sarnase pürka eest maksab juba kongressi maha sahkerdada, pealegi kui koolipapad seda „pedagoogiliselt kasulikuks“ tööks loewad!

Ent see ei ole weel kõik. Mida on teinud sekretariaat koolinoorsoo kaitseks surwe vastu? Nagu harilikult, algasid ka peale 5. kongressi koolides puhastustööd, kõigi demokraatliste nõuete järele. Üle maa loopiti õpilasi koolidest wälja, nagu Tallinnas, Paides, Wäike-Maarjas jne. Sekretariaat ja koolinoorsoo „häälekandja“ „Uudismaa“ ei piuksatanud sarnaste wägiwallaaktide puhul koolinoorsoo vastu, waid tundsid nähtawat headmeelt „kommunistide kaagitamisest“, kes kongressil ju neid arwustada olid julgenud. Aga weel enamgi. Sekretariaat mängis isegi nuhi osa. On teada, et sekretariaadi poolt saadeti haridusministeeriumile ja kooliwalitsustele põhjalikud seletused, kuidas proletaarilised koolinoorsoolased kongressil wälja astusid, samati saadetud ka nende poolt ettepanud resolutsioonide algtekstid, et koolipapadel wõimalik oleks wälja uurida, kes resolutsioone kirjutanud, ühe sõnaga, aidanud koolipapadele proletaarset koolinoorsoo vastu alatud sõjakäigus igapidi kaasa. Nii wiisi on sekretariaat koolinoorsoo huwe kaitsnud! Kenad juhid ja kaitseinglid küll!

Kuid meie ütleme ühes laialiste koolinoorsoo hulkadega, kes end kauem piitsutada ja ninapidi wedada ei taha lasta, küllalt sarnasest jandist. ja nõuame kongressi kokkukutsumist, kus tuleb wõimaldada osawõtmine wõimalikult laiadel koolinoorsoo hulkadel.

MEIE ORGANISATSIOONIDEST

Järjekindlate sammudega areneb töölisnoorsoo liikumine. Kui omal ajal olid ainult mõned üksikud aktiivsemad töölisnoorsoo rühmitused suuremates linnades olemas, siis võib nüüd öelda, et töölisnoorsoo organisatsioonide ja rühmituste võrk end ülemaaliseks laiutanud. Seda näitavad töölisnoorsoo maakondlised konverentsid. Harjumaakonna konverentsil olid esitatud peaaegu kõik maakonnas leiduvad wallad, kus puudus organisatsioon, sealt tulid üksikud sidemed.

Sama võime öelda ka Wirumaa töölisnoorsoo konverentsi kohta, mis 29. ja 30. det. läinud aastal Narwas peeti. Konverentsist võttis osa 30 saadikut, kelle hulgas 20 linna töölisnoorsoo organisatsioonide esitajat ja 10 maalt, peale selle olid veel esitajad keskkohadelt. Esitatud oli 550 linna noort ja 200 maatöölisnoorsoolast. Mõned maatöölisnoorsoo organisatsioonid, kes raudteest ja Narvast liig kaugel asuvad, ei saanud konverentsist suurte kulude tõttu, mis raudteel sõit maksma läheb, konverentsist osa võtta.

Aruanded maakonna keskkorraldusest ja kohadelt näitasid, et keskkorraldus enam-vähem korda seatud ja töötab, kogu maakonnas kõigi töölisnoorsoo organisatsioonide ja üksikute sidemetega ühendust pidades ja nende tööd juhtides. Sellejuures on püütud eeskätt maakonna raioneerimist läbi viia, mis juba suuremalt jaolt korda saadetud. Kohtade esitajad konstateerisid töö edenemist, paljudes kohtades on kindel tööjaotus läbi viidud, kõik noored tööle rakendatud, mis häid tagajärgi annud.

Kogu töö konverentsil tekitas suurt huvi ja elawat jälgimist, sest kohtadel töölisnoorsoo hulgas töötades tekib palju küsimusi, mis lahendamist nõuavad. Sellepärast järgnesid igale referaadile elavad läbirääkimised, mis enne ei lõppenud, kui küsimus kõigile selge ja arusaadav.

Konverentsi töö kestis kaks päeva.

Noorte komisjonid, enam kui aastalise tegevuse kestusel on nii mõnedgi puudused kõrvaldatud, mis komisjoni tööd ei hõlbustanud ja kõik noorte komisjonid on oma tegewust just tegeliku töö tarvituste järele korraldama hakanud. Tööjaotuse läbiwiimise tõttu on iga komisjoni liikmel oma tegewuse ala selge, mille tõttu ka töö wiljakamaks muutunud. Plaanikindla töö tagajärjel on ka noorte arv ühisustes kaswanud. Sidemetete loomistega töökohtades on noorte komisj. alati teateid töökohtades ja ettevõttes töötavate noorte palga olude, tööaja ja töötingimuste ning

igasuguste wäärnähtuete kohta, mis hõlpsamaks teeb jällegi komisjoni töö majanduslise wõitluse alal.

Iga noorte komisjon on hulga seesuguseid sidemeid loonud, kõige enam aga metalli noorte komisjon, kellel enam kui 20 töökohaga sidemed olemas. Tähtsam uuendus praktilisest tööst on küll noorte rühmade loomine töökohtadesse, kes ühel nõul ja jõul organiseerimistööd koha peal jätkawad, et kõiki noori, kui ka wanu, töörahwa organisatsioonidesse koondada.

Esimene töölisnoorte rühm loodi Balti puuwilla wabriku, kuhu 12 noort töölisl kuuluvad. Et wabriku walitsus koha peal keelab rühma koosolekuid pidamast, siis on rühm sunnitud oma koosolekut ära pidama tööliste majas. Kui waadata rühma koosolekute protokolle, siis leiame, et noored on instinktiivselt seesuguste koha peal läbielatawate küsimuste lahendamisele asunud, nagu noorte töö ära kaotamine, maksimate töökaitse seaduste mitte täitmine ja mitte ühetasane lubatud palga maksmine. Kõigi nende wäärnähtustega informeeritakse ka wabriku wanimata nõukogu. Wabal ajal on rühm töölis linnajagudes hulgaliselt töölisajakirjandust laiali laotanud.

Wiimasel koosolekul tegi rühma koosseis kõigile rühma liigetele kohuseks, kahe nädala jooksul üks uus noor ühisuse liikmeks tuua.

Balti puuwilla wabriku noortel on tahet oma ridu hulgalisteks ja teadlikuteks luua ja nad teewad ka seda, olgu Balti puuwilla wabriku noorte rühm eeskujuks teiste töökohtade noortele rühma loomiseks.

Kiutööstuse alal on veel rühm loodud „Rauaniidis.“ Juba oma esimesel koosolekul asus rühm palga küsimuse arutamisele, millest ka wanemad osa wõtsid; ka siin on noored wõimsateks organisaatoriteks, muuseas on „Rauaniidis“ $\frac{3}{4}$ töölistest organiseeritud töölised.

Metalli alal on loodud rühm Krullis, kuna loomisel on Voltas ja puutöö alal Lutheris.

Noored on alati, waatamata demokraatia surwe peale, abinõu leidnud, kuidas oma ridasi koondada. Nüüd toowad nad rühmade kaudu kõik noored, kui ka wanemad kaastöölised wõitlewa proletariaadi hulka. Olgu rühmade loomine iga noortekomisjoni esimese tähtsusega ülesanne.

F. K.

Wastutaw toimetaja ja wäljaandja A. Kõrgema.

O.-ti. „Waba Maa“ trükk, Tallinnas.

PS 18.640 1/2

MEIE PÄRANNAATSIOONIDEST

Hind 20 marka

